

$$4 + 4 < 8$$

BİLGİ NOTU:
MESLEK EĞİTİMİNE BAŞLAMA YAŞINDA ULUSLARARASI EĞİLİM

“222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin gerekçesinde “mesleki eğitimden arzu edilen düzeyde yararlanılabilmesi için, öğrencinin ilgi ve beceri alanlarının küçük yaşlardan itibaren tespit edilerek gerekli yöneltme ve yönlendirmelerin yapılmasının şart olduğu” öne sürülüyor ve çeşitli kanun belgelerinde yapılacak değişikliklerle meslek ve çıraklık eğitimine başlama yaşının 11’e kadar düşürülmesi teklif ediliyor. Oysa, bugün dünyanın birçok ülkesinde çocuklara üst ortaöğretime kadar temel becerileri kazandırmaya yönelik öğretim programları uygulanıyor. Farklı program türlerine ayrılmanın geleneksel olarak erken yaşlarda gerçekleştirildiği ülkelerde bile bu uygulamayı değiştirmenin yolları aranıyor.

Dünyada pek çok ülkede öğrenciler, en azından alt ortaöğretimin sonuna kadar genel/akademik bir eğitim alıyor ve pek çok durumda öğrencilerin farklılaşan ihtiyaçları aynı program içinde, çeşitlendirilmiş hizmetlerle karşılanıyor. OECD ülkelerinde öğrenciler ortalama olarak 15 yaşında farklı öğretim programları ile karşılaşılıyor; ancak elbette uygulamalar arasında farklılıklar bulunuyor: Finlandiya ve İspanya’da öğrencilerin alt ortaöğretimin sonuna kadar aynı öğretim programına katılırken Almanya ve Avusturya’da öğrenciler 10 yaşından itibaren farklı programlara seçiliyor.¹ Ancak Almanya ve Avusturya’da bile 10 yaşında seçilme mesleki eğilimler değil, akademik potansiyel çerçevesinde yapılıyor. Ayrıca seçim, merkezi sınav sistemleri ile değil öğretmen/veli/öğrenci görüşmeleri sonucunda gönüllü olarak yapılıyor.

Buna rağmen, **hem Almanya hem Avusturya, öğrencilerin farklı akademik programlara daha geç yönlendirilmesi için politikalar tasarlıyorlar.** Almanya’da, Finlandiya ve İspanya’da olduğu gibi, öğrencilere en azından alt ortaöğretimin sonuna kadar aynı program ve çatının altında hizmet veren *Gesamtschule*’ler hızla *Realschule* ve *Hauptschule*’lerin yerini alıyor.² Avusturya ise 2007’den beri pilot bir uygulama yürütüyor ve bu pilot uygulama ile akademik olarak geride kalan öğrencilerin gruplandığı farklı öğretim programları *Allgemeinbildende Höhere Schule*’ler altında bir araya getiriliyor.³ Haziran 2011 itibarıyla Avusturya hükümeti eğitim sistemindeki tüm *Realschule* ve *Hauptschule*’leri 2015’te ortadan kaldırmış olmayı planlıyor.

Aslında öğrencilerin farklı öğretim programlarına yönlendirilmelerinin geciktirilmesi eğilimi sadece Almanya ve Avusturya’da kendini göstermiyor; tüm OECD ülkelerinde benzer politikalar devreye girmiş durumda.

Sayırsız akademik çalışma öğrencileri erken yaşta akademik potansiyellerine göre ayırıştırmanın olumsuz etkilerini belgeliyor:

- Akademik olarak düşük seviyede öğrencilerin gruplandığı programlar daha kötü öğretim ortamları sunuyor.⁴
- Bu programlardaki öğrencilerin akademik başarıları olumsuz etkileniyor.⁵
- Sistemin genel performansı yükselmıyor, üstüne akademik eşitsizlikler artıyor.⁶
- Hem öğrencilerin hem öğretmenlerin beklentileri ve gösterdikleri gayret geriliyor.⁷
- Sistemi farklı öğretim programlarına bölmek ekonomik maliyeti getirilerinin ötesine geçiyor.⁸
- Eğitimin kalitesi düşüyor: 1999’da Polonya mesleki eğitime yönlendirmeyi bir sene erteledi. Bunun sonucunda PISA okuma ölçeğinde öğrenci başarıları 20 puandan fazla yükseldi. Türkiye’de 1997’de mesleki eğitimi üç sene erteledi: Öğrencilerin TIMSS 1999 ve 2007 matematik ve fen başarıları sırasıyla 21 ve 17 puan yükseldi.⁹

¹ OECD (2012), Equity and Quality in Education, OECD, Paris.

² OECD (2011), Against the Odds, OECD, Paris.

³ IFES (2010), Zufriedenheit mit der Neuen Mittelschule Elternbefragung (Satisfaction with the Neue Mittelschule: A parent survey), IFES, Wien.

⁴ OECD (2012), Equity and Quality in Education, OECD, Paris.

⁵ Hattie, J. (2009), Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement, Routledge, London.

⁶ Hanushek, E. and L. Woessmann (2006), “Does Educational Tracking Affect Performance and Inequality? Differences-in-Differences Evidence across Countries.” NBER Working Paper No. 11124, National Bureau of Economic Research.

⁷ Gamoran, A. (2004), “Classroom organization and instructional quality”, in M. Wang and J. Walberg (Eds.), Can unlike students learn together? Grade retention, tracking, and grouping, Greenwich, CT: Information Age, pp. 141–155.

⁸ Ariga, K., et al. (2006), “On the Efficiency Costs of De-Tracking Secondary Schools”, IZA Discussion Paper No. 2534.

⁹ Dinçer, M. A. (2011), “Teacher Selection and Effectiveness in Turkey”, Teachers’ College Columbia University. 100 puan fark bir standart sapmayı ifade etmektedir.